

PHÂN BIỆT GIỮA ĐẦU TƯ DỰ ÁN VÀ ĐẦU TƯ TÀI CHÍNH

TS. ĐOÀN TRANH

Trường Đại học Duy Tân

Đầu tư là bỏ ra số tiền hôm nay để nhận được lợi ích trong tương lai. Theo quan niệm chung, đầu tư là bỏ vốn vào các tài sản sinh lợi trong hoạt động như đất đai, nhà xưởng, máy móc thiết bị, qui trình công nghệ,... Còn lợi ích trong tương lai phụ thuộc vào mục đích của nhà đầu tư. Nếu nhà đầu tư là cá nhân, tổ chức kinh tế thì lợi ích đem lại là lợi nhuận từ đầu tư hay còn gọi là lợi ích tài chính; nhưng nếu là tổ chức phi lợi nhuận hoặc chính phủ thì lợi ích từ đầu tư là lợi ích về kinh tế, xã hội hoặc môi trường. Hay nói cách khác lợi ích đó phải đạt được mục tiêu của tổ chức và đem lại mức phát triển cao hơn đối với nền kinh tế.

Ngoài cách đầu tư vào các tài sản thực như trên, có một cách tiếp cận đầu tư khác đó là đầu tư vào các tài sản tài chính. Như vậy tài sản tài chính khác thế nào với tài sản thực và lợi ích của đầu tư tài chính lấy từ đâu? **Tài sản thực là các tài sản dùng để sản xuất ra các sản phẩm và dịch vụ nhằm đáp ứng nhu cầu tiêu dùng của mọi thành phần trong nền kinh tế và xã hội.** Trái lại, **tài sản tài chính là quyền đối với tài sản thực và những lợi ích mà tài sản đó tạo ra.**

Khi một tài sản tạo ra sinh lợi thì đó là lợi ích tài chính. Nên khi bạn mua quyền sở hữu một tài sản thực nào đó và tài sản đó có khả năng sinh lợi cho bạn thì mọi lợi ích tài chính của tài sản thực đó đều thuộc về bạn. Lý thuyết kinh tế tài chính và các nhà nước bảo hộ cho các hoạt động của các tài sản tài chính đều thừa nhận “quyền đối với tài sản” là một loại tài sản theo quan điểm hiện đại. Theo điều 172 của Bộ Luật dân sự Việt Nam, “*Tài sản bao gồm vật có thực, tiền, giấy tờ trị giá được bằng tiền và các quyền tài sản*” và cho phép “quyền tài sản là quyền trị giá được bằng tiền và có thể chuyển giao trong giao lưu dân sự”.

Như vậy tài sản tài chính không hiện hữu, hay có thể xem đó là tài sản vô hình, nhưng vẫn được pháp luật thừa nhận và cho phép tài sản tài chính giao dịch trên thị trường. Nên khi đầu tư vào tài sản tài chính người sở hữu chỉ có tờ giấy chứng nhận quyền đối với tài sản thực nào đó. Đó có thể là cổ phiếu, trái phiếu hoặc chỉ là bút toán được lưu giữ trên hệ thống lưu ký điện toán. Nếu chúng ta không đủ tiền để xây dựng một nhà máy sản xuất và sở hữu riêng, thì chúng ta có thể mua một số cổ phần của nhà máy đó; và nhờ đó chúng ta có thể có thu nhập từ những lợi nhuận do nhà máy đó tạo ra.

Giống như tiền giúp cho hàng hoá lưu thông được nhờ tiền mang trên nó một giá trị thanh toán và trao đổi được. Các tài sản tài chính như cổ phiếu đã giúp mọi

cá nhân, tổ chức trong xã hội có thể sở hữu các tài sản sinh lợi, có thể trao đổi nó; nhờ đó tài sản tài chính giúp tái phân phối thu nhập quốc dân nhanh hơn, hiệu quả hơn.

Ngoài ra chúng ta cần phân biệt giữa đầu tư và đầu cơ. Theo Benjamin Graham: "*Hoạt động đầu tư là một quá trình, thông qua phân tích kỹ lưỡng và cẩn trọng, có thể đảm bảo an toàn vốn và thu lời thỏa đáng. Tất cả những hoạt động không đáp ứng được những yêu cầu trên là đầu cơ*". Như vậy trong quá trình mua bán tài sản tài chính luôn tồn tại những người đầu tư và những người đầu cơ. Đầu tư luôn gắn với phân tích và ra quyết định trong trung và dài hạn nhằm tìm kiếm lợi ích từ các thu nhập vốn, lợi tức và cổ tức do tài sản tài chính đó đem lại. Còn đầu cơ là quyết định tìm kiếm lợi nhuận trong ngắn hạn thông qua đón đầu những đợt giá lên hoặc giá xuống của các tài sản tài chính rủi ro. Tuy vậy, **nhà đầu cơ** là một trong bốn thành viên quan trọng của thị trường tài chính là các **nhà đầu tư**, các **người tìm chênh lệch giá** và những người tìm kiếm các công cụ để **phòng ngừa rủi ro** trong hoạt động. Nhờ có nhà đầu cơ mà tính thanh khoản của thị trường tài chính cao hơn và nhờ vậy thúc đẩy thị trường hiệu quả hơn. Nhưng đầu cơ có thể tạo nên những bong bóng của thị trường tài chính hay của nền kinh tế, vì vậy, đã là nhà đầu tư cần phải phân tích kỹ lưỡng và cẩn trọng nhằm tìm kiếm những cơ hội trong dài hạn hơn là lướt sóng cùng các nhà đầu cơ.

Bảng 1 tóm tắt các đặc điểm khác nhau giữa đầu tư truyền thống và đầu tư tài chính qua các tiêu thức khác nhau.

Bảng 1: Sự khác nhau giữa đầu tư truyền thống và đầu tư tài chính

Tiêu thức	Đầu tư truyền thống	Đầu tư tài chính
1. Loại tài sản	Tài sản đầu tư là tài sản hữu hình, tài sản vô hình	Chỉ là tài sản vô hình
2. Chuyển đổi sở hữu	Việc thay đổi lĩnh vực đầu tư và chủ sở hữu rất khó khăn	Việc thay đổi lĩnh vực đầu tư và chủ sở hữu rất dễ dàng
3. Lợi ích đầu tư	Lợi ích đầu tư là lợi nhuận hoặc phi lợi nhuận tùy thuộc vào mục đích đầu tư	Lợi ích đầu tư là lợi nhuận
4. Phân phối thu nhập	Phân phối lần đầu	Phân phối lại thu nhập
5. Thuế	Đánh thuế một lần	Chịu thuế hai lần
6. Hình thức đầu tư	Đầu tư trực tiếp	Đầu tư gián tiếp